

de presă teatrală românească

1924

Viața artistică. București. 20 aug 1924 — 15 apr. 1929. Apare la 5 și 20 ale fiecărei luni. Format 25 × 33. Red. și adm. la Agenția teatrală Paulman, B-dul Elisabeta 20. Tip. Delormanul. Prolungirea Dorobanților 171. Cota B.A.R. P II 8341.

Magazin teatral cu utile note de la rampă și din culise.

Comedia. Magazin artistic. Iași. 14 nov. 1924 — 22 febr. 1925. Săptăminal. Format 40 × 50. Prim redactor Adrian Pascu. Red. și adm. Str. Ghica Vodă 38. Tip. Inst. de Arte Grafice Viața Românească. Cota B.A.R. P IV 7767.

Colaborează Ion Petrovici, Mihai Codreanu, Ionel și Păstorel Teodoreanu, Sandu Teleajen, Octav Botez etc.

Apare „ca o tribună liberă și obiectivă, menită să pună la îndemâna publicului cititor cele mai exacte știri asupra mișcării teatrale-literare și artistice din Iași și din întreaga Moldovă”.

Almanachul „Rampa” pe 1924. București. Format 24 × 16. Institutul de Arte Grafice Eminescu, str. Parlamentului 2. Cota B.A.R. P I 8327.

Dintr-un cuprins surprinzător de modest pentru ambițiile redacției ziarului **Rampa**, se rețin **Citeva contribuții la istoria teatrului românesc**, mărturiile unor actori de seamă despre debutul lor.

Zațul tipografic s-a păstrat și pentru anul următor, 1925, când, cu unele modificări minime de sumar și cu coperta schimbată, se poate citi... același almanah!

1925

Teatrul. Cluj. 20 sept. — 22 febr. 1927. Întîi bilunar, apoi săptăminal, cu intermitențe. Format 16 × 24. Redactor Al. Hodoș. Red. și adm. Cluj, Piața Cuza

Vodă 16. Tip. Dr. Sebastian Bornemisa. 20 de numere. Cota B.A.R. P I 9160.

Revista apare din „nevoia unei publicații periodice, care să îmbrățișeze cu deosebire activitatea artistică din noile provincii...”. În trupa clujeană străluceau I. Stănescu-Papa, N. Neamțu-Ottonel, St. Braborescu, Nicu Dimitriu, Al. Ghibericon, Olimpia Bârsan, Aura Fotino, Nunuța Hodoș. Director, Zaharia Bârsan.

Printre rezumatele pieselor din repertoriu, anunțuri, fotografii, reclame, niște sprintare **Cugetări ale unui spectator**: „Prima reprezentatie a unei piese o judecă criticii dramatici; a doua o judecă publicul; pe celelalte, casierul teatrului”. Alta: „La sfîrșitul ultimului act te preocupă mai mult paltonul tău de la garderobă decît soarta tristă a eroinei”. Ecouri bucureștene la Cluj — un fapt senzațional pentru istoria literară, limitat, din păcate, la anunțul publicitar: Tudor Arghezi a predat Teatrului Național piesa **Safta**. Textul n-a fost semnalat pînă azi de nimeni.

În pragul celei de-a șaptea stagiuni, directorul Zaharia Bârsan se adresează emoționat publicului „Cine, cu cinste și cu inimă curată, încearcă să-și amintească de tot ce teatrul nostru național făcut pînă azi în cei șapte ani de activitate, va crede și de acum înainte în el și în cei ce-l slujesc.” Gloriosul Național clujean n-a dezmințit, prin ani, încrederea iubitorilor săi!

Teatrul Național Craiova. Program. Stagiunile 1925—1926; 1926—1927 1927—1928. Un caiet pe stagiune. Format variabil. Tip. Scrisul românesc, Craiova, B-dul Mihai Bravu 4. Cota B.A.R. P I 2814.

Mai ales primul caiet apare în condiții grafice excepționale, conținând schițe de decor în culori. Este un moment propice pentru arta scenică din Bănie. Directorul Grigore Drăgoescu atrage colaboratori de seamă. N. Iorga vorbește despre „iluzionism teatral”. Lucian Blaga informează cititorii despre ceea ce s-a petrecut în teatrul european „de la moartea teatrului naturalist”. Simion Mehedinți acordă teatrului șanse nelimitate în educația morală și estetică: „Repet — nici o artă nu are mai multe mijloace spre a ridica un spectator în sfera unei lumi ideale, deslipindu-l de propria sa viață și ridicându-i în suflet idei și sentimente nouă”. O pătrunzătoare observație a filosofului Rădulescu-Motru: „Dacă ai găsit într-un oraș o trupă excelentă, jucând înaintea unui public înțelegător, nu mai umbra după altă recomandare pentru orașul acesta. Te găsești într-un oraș de viitor”.

Spectatorul. Publicație săptămînală de critică și informație artistică. București. 17 dec. — 24 dec. 1925. Format 28 × 43. Redactor Sergiu Milorian. Tip. Graiul românesc, str. 11 Iunie 66. Se conservă două numere, probabil singurele. Cota B.A.R. P III 42128.

Colaborează, la acest periodic cu sum-mar eclectic, V. I. Popa, E. Lovinescu, Ion Pas, Dem. Theodorescu, Ion Vinea, Ion Marin Sadoveanu. Camil Petrescu dă un fragment din **Danton**, actul III, tabloul II.

Buletinul Societății Autorilor Dramatici Români. București. 1925—1938. Format variabil, Tip. Brănișteanu, Pasajul Imobiliara. Cota B.A.R. P I 7426.

În 15 fascicule, majoritatea anuale, se tipăresc actele, dările de seamă, comunicările primei organizații profesionale a dramaturgilor noștri. Inițiativa înființării Societății au avut-o, în 1915, zece scriitori, printre care Caton Theodorian, V. Eftimiu, Zaharia Bârsan, H. Lecca, O. Goga.

Constituirea propriu-zisă a avut loc în 15 martie 1923. S-a ales următorul birou de conducere: Caton Theodorian, președinte, I. Vasilescu-Valjean, vicepreședinte, Paul Gusty, casier, Victor Eftimiu, A. De Herz, cenזורi, Liviu Hebreanu, M. Sorbul, membri, V. I. Popa, secretar.

Printre numeroasele inițiative menite să încurajeze teatrul original: premiul teatral al S.A.D.R. și **Colectiunea de teatru românesc S.A.D.R.** în care s-au tipărit patru volume cuprinzînd 17 piese.

Programul Teatrului Național. București. Trei caiete pentru trei stagioni 1926—1927; 1927—1928; 1928—1929. Format 12 × 19. Fără date de tipar. Cota B.A.R. P I II 511.

Procedeele este economicos pentru concesiionarul programului de sală. Într-o stagionă, se schimbă doar distribuția din corpul caietului. În rest, fotografiile întregului ansamblu, mărturii de creație, aforisme — toate sufocate de reclame.

La 28 ian. 1927, regizorul Paul Gusty este sărbătorit pentru o jumătate de veac de activitate. Creatorul școlii românești de regie a montat (pînă acum), 430 de piese, din care 89 românești. A localizat 14 de texte și a tradus 55 de drame și comedii din franceză și germană. A tradus și adaptat 44 de librete de operetă.

1927

Revista Asociațiunii Române de Teatru „Thalia”. Lugoj. 21 aug. 1927—1936, cu mari întreruperi. Apare de două ori pe an. Format 24 × 15. Director Dr. Victor Birlea. Red. și adm. Palatul minorităților, str. Bisericii 4. Tip. Națională Lugoj. Cota B.A.R. P I 9529.

Reuniunea bănățeană de teatru Thalia militează pentru pătrunderea culturii teatrale la sate. În teatru, „se laudă cu efect datinile bune și se pot biciui viciile ce se îmbibă ici-colea...”.

Se tipăresc scenete, monoloage pe muzică, se dau liste de „cărți bune” conținînd piese pentru amatori, se pune la îndemîna preoților și învățătorilor rurali material pentru șezători, serbări cu teatru etc.

Comedia. Teatru. Muzică. Sport. Film. București, 1 sept. 1927 — 8 ian. 1928. Zilnic, o vreme săptămînal. Format 62 × 47. Director Faust Mohr. Birourile: Calea Victoriei (Pasajul Imobiliara), nr. 5—6. Tip. Tiparul Românesc, str. Sărindar 22. Cota B.A.R. P IV 8135.

În replică, fostul director al **Rampeii**, Faust Mohr, scoate acest cotidian de teatru cu viață efemeră. Are toate caracteristicile ziarului de largă informație. Colaborează N. Vlădoianu, V. Rodan, Sergiu Milorian etc. Din aceste ziare, cercetătorul culege lesne informații despre viața de zi cu zi a scenei.

Comedia ilustrată. București. 10 dec. 1927 — 19 febr. 1928. Săptămînal. Format 33 × 24. Director Faust Mohr. Birourile: Pasajul Imobiliara 5—6. Tip. Fundației Culturale Principele Carol, str. Latină, 11 numere. Cota B.A.R. P II 8846.

Spre finele deceniului trei, presa teatrală de tip magazin se adărează tot mai insistent spectatorului dornic să pătrundă „în culise”, să știe cite ceva din „teatrul de pretutindeni”, să rețină „ce gîndesc actorii” etc.

Este și menirea publicației de față, apărută și simultan cu ziarul **Comedia** (vezi supra), tot sub controlul inimosului F. Mohr.

Spectatorul. Revistă săptămînală pentru propagandă artistică și literară. Cernăuți, 29 oct. 1927 — 1930. Format 35 × 16. Red. și adm. Tipografia „Mitropolitul Silvestru”. Piața Unirii 3. Cota B.A.R. P I 9554.

Din stagiunea 1929—1930, poartă subtitlul **Revistă-program administrată și redactată de Teatrul Național din Cernăuți** (ceea ce fusese și înainte). Apare în timpul fertilității directorat al lui V. I. Popa. Directori de scenă Aurel I. Maican și G. M. Zamfirescu. Pictor scenograf baron Gheorghe Löwendal.

Trupă actoricească bine constituită soții Jeny și Dem. Moruzan, Th. Păunescu, Lilly Bulandra, Jules Cazaban, Gh. Aurelian, Mircea Balaban, Ovid Brădescu, Silvia Fulda și, nu printre cei din urmă, cum pretind unii memorialiști, Grigore Vasiliu (marele Birlic!), abia absolvent de conservator, în atenția lui V. I. Popa.

În orașul de veche tradiție teatrală, repertoriul Naționalului este impunător: Caragiale, Davila, Molière, Shakespeare, Pirandello, Cehov, Shaw, Leonid Andreev etc. În stagiunea 1929—1930, 33 de titluri.

Spectacolul. Magazin Teatral, Literar, Muzical, Sportiv, Cinematografic și Modern. București. 5—20 nov. 1927 — 5—20 febr. 1928. Neregulat. Format 22 × 16. Director I. Lakner. Red. și adm. str. Grigore Alexandrescu 46. Cota B.A.R. P I 9168.

„Revista noastră n-are program. Are însă intenții (...). Vrem să fim oglinda Capitalei. În această publicație cititorul grăbit — astăzi nu mai avem aproape decât cititori grăbiți — va găsi tot ce îl interesează”.

Într-adevăr, spațiul generos rezervat teatrului în acest magazin cuprinde fotografii, anchete, cronici, știri etc. Întrebat „Ce e teatrul?“, Mișu Fotino (senior) răspunde: „O lume întreagă de iluzii, de nădejdi, de visuri, de decepții, de așteptări înfrigurate, de chinuri și totuși... de supremă beție, de divină și dulce nebunie!”

Teatrul. Literatură. Artă, Chișinău, 1927—1928. Neregulat. Format 22 × 16. Red. și adm. str. Alexandru cel Bun 124. Tip. Dreptatea. 11 numere. Cota B.A.R. P I 9694. Colaboratori: Oincinat Pavelescu, Miron Grimdea, Donar Munteanu, G. Lesnea, Sandu Teleajen, D. Iov etc.

Reviriment la Naționalul local prin sosirea regizorului Aurel I. Maican. Va monta, întâi, **R.U.R.** de Capek, spectacol gîndit ca o „dramă utopică”. Maican precizează: „În ceea ce privește montarea, am văzut numai dinamismul și constructivismul care emană din piesă, constructivismul care să formeze atmosfera unei acțiuni utopice”.

Teatrul are în repertoriu comediele lui Caragiale.

Numărul șapte al revistei este închinat lui A. Davilla. În numărul 11 (ultimul?) se dă un fragment din **Omul cu mîrtoaga** de G. Ciprian, piesă care va fi inclusă în repertoriu.

Ionuț NICULESCU

(continuare de la p. 75)

al sticlei cu „tărie” (Blațoje Babič, soțul spălătoresei), complexitatea talentului său se lasă lesne descifrată. Roluri denotînd prestanță, temperament, știința relației cu partenerul, cultivarea realismului scenic au împlinit și ceilalți interpreți, cu deosebire Radmila Pejič (Gina,

spălătoreasa), Nevena Novović (Simka, văduva), Dojna Andrejevič (Sofija Subotić, actrița îndrăgostită), Tihomir Pounović (Milun, sergent de stradă), Ivan Andrejevič (Drobac). Într-un cuvînt, **Teatrul popular „Șterija” din Virșeț** — un oaspete care-și onorează patronul spiritual, argument al utilității schimbului amical de spectacole.